

České národní obrození

Proces utváření novodobého českého národa

Poslední třetina 18. st. a 1. pol. 19. st.

Změny politické, sociální a hospodářské

Obroda českého jazyka a písemnictví

Předpoklady

Osvícenství

Patent o zrušení nevolnictví

Průmyslová revoluce

Buditelé – vědci a vlastenci

Zemský patriotismus šlechty - peníze

Etapy národního obrození

1. etapa – obranná (vědecká)
2. etapa – ofenzivní (masová)
3. etapa – politická fáze

1. etapa národního obrození

18. století

Problém: obnovení české gramatiky, hledání nových výrazů pro nové pojmy

Královská česká společnost nauk – předchůdce dnešní Akademie věd

Osobnosti:

Gelasius Dobner

Josef Dobrovský

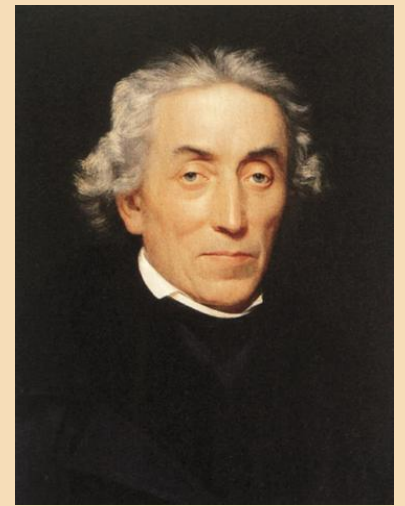
Václav Matěj Kramerius

Václav Thám

František M. Pelcl

Josef Dobrovský

Kněz, jezuita a domácí učitel („modrý abbé“)

Zakladatel slavistiky (věda o slovanských jaz.)

O češtinu se zajímal hlavně z vědeckého hlediska, nevěřil, že může být jazykem vědy

Nejdůležitější díla:

Zevrubná mluvnice jazyka českého – psáno německy

Německo – český slovník

Václav Matěj Kramerius

Obrozenec, vydavatel

Založil *Pražské poštovské noviny* – vydávány v češtině
1789 – 1808

Založil první české vydavatelství = *Česká expedice*

Václav Thám – kočovný herec, autor českých her

NÁRODNÍ OBROZENÍ - zápis

asi 1780 – 1850, emancipace čes. národa

3. etapy:

1. obranná (vědecká)
2. ofenzivní (masová)
3. politická (politická práva)

Předpoklady: osvícenství, zrušení nevolnictví, povinná šk. docházka, zemský patriotismus

1. Etapa = obranná

- vědecký zájem o češtinu – téměř nikdo nepočítá, že by se používala jako běžný nebo vědecký jazyk
- studují se tradice a staré písemné památky
- vytváření česko-německých slovníků
- díla o češtině psána německy!!!

Osobnosti

Josef Dobrovský – *Zevrubná mluvnice česká*, kněz a učitel, zakladatel slavistiky

Václav M. Kramerius – česky psané noviny, nakladatelství **Česká expedice**

Václav Thám – české divadelní hry

2. etapa národního obrození

Počátek 19. století

Úsilí o vznik česky psané literatury, překladů do češtiny a odborných textů

„Pokud žije jazyk, žije i národ“

Oslovení středních vrstev

Základy terminologie

Panslavismus

Nekritický obdiv k Rusku vyznávali

JOSEF JUNGSMANN

JAN KOLÁR

F
1
1
V
I
A
C

ludē uderichu rani bubni hromae uirazi
dym zuzki erubi hlyugne choruhui su stori
namolt wraza uelamolt otzysalacie pod uch
dauē kich udera umie upolani aipolene
eruzie chuzemiu a uoladiki liczne rani se
fu polene eu kicem licmotamo dauem ce
au Pubranie prysieksi daledale prysied
udatan licem amucelnie ielhi holjem da
no wltane iedno slunce powliem nebi wlt
ane faruur nad wliu zemiu oploc rozno
licie radolt powliem pze roznolicie mado
et koltol pshi rozliceniue radolt powliem ze
nu powliem zemi o radoltnei pshi **Locina**
lic kapiuile keltinezicena cyietiech fuich opo
bia Galikon

Hic slunce uclunecyko tiliu kalotiuo ce
a swiecy namy nabiedne ludi die ielt fu
niez fone lud uas bruni fottie daleko zaiel kto
ny wraho uicze lina waltice dluhua tahem
niemerahu alu niemera dlicie otzharsiel kich
dysienwuch hor wrahe krauni **Duce** netoza
ka dauce kyziebro zlate zlozice paki wany wi
reham duori chizice uwlecko nam uizechadlyz
iel hrozlaco podwachu hrowedawotchachu dalekow
kham idu nezuzte kuzie neuzte fur uas krau

František Palacký

1798 – 1876 (* Hodslavice)

Český historik

Začínal u Dobrovského a hraběte Šternberka
Dějiny národa českého v Čechách i v Moravě

Politik

V čele Slovanského sjezdu v Praze

Poslanec říšského sněmu

Austroslavismus

Přetvoření Rakouského císařství na
federaci – rovnost všech národů.

2. Fáze národního obrození - masová

cca 1. pol. 19. stol - zápis

Šíření národního cítění mezi lid - setkávání učenců, divadla, shromáždění

Rozšíření dvou myšlenek o určení českého národa:

1) **Austroslavismus** = emancipace v rámci Rakouska

2) **Panslavismus** = emancipace v rámci slovanské ř. (Ruska?)

1817 a 1818 „nalezení“ dvou rukopisů – **Královédvorského** a **Zelenohorského** – mají dokazovat starobylost českého národa – podvrh, ale svoji roli plní

Hlavní představitelé 2. fáze - zápis

Josef Jungmann – jazykovědec, překladatel

František Palacký – historik a politik, napsal *Dějiny národu českého v Čechách i v Moravě*

Pavel Josef Šafařík, Jan Kollár (*Slávy dcera*) ...

Josef Kajetán Tyl – autor mnoha div. her, známý díky hře *Fidlovačka*

R. 1818 založeno Národní muzeum

3. fáze národního obrození - politická

Od konce 1. pol. 19. stol

Propagace politických cílů

Jednota pro povzbuzení průmyslu v Čechách

F. L. Rieger, J. Perner

Měšťanská beseda – politicko-společenské centrum, F. L. Rieger

Karel Havlíček Borovský

„Smažme husitskou válku z naší historie, i zhasne sláva českého národa. Ta jediná doba váží více než ostatní naše dějství, ba více, než celé věky čínské říše a moci.“

3. etapa národního obrození - zápis

Spojeno s politickou činností v roce 1848 a po něm + vznik velkých literárních děl v češtině

Hl. osobnosti – Palacký, František Ladislav Riegel, K. H. Borovský a další

V literatuře např. J. Erben, B. Němcová

Rozdělení na austroslavisty a panslavisty, po r. 1859 i vznik politických stran a spolků

Oprav tvrzení na správná -opakování

Puristé jsou lidé, kteří se snažili zavádět do češtiny německou terminologii.

První fáze národního obrození se nazývá ofenzivní.

Do první fáze spadají osobnosti jako J. Dobrovský, V. M. Kramerius nebo J. Jungmann.

Matice česká je první české divadlo.

Josef Dobrovský psal svá díla výhradně česky.

Bouda bylo malé kamenné divadlo.